

Ali so kriptovalute in Bitcoin v balonu?

Leta 2009 je svetovni finančni in denarni svet presenetila novica o izumu prve kriptovalute, imenovane Bitcoin. Prva decentralizirana kriptovaluta, katere avtorji še vedno niso jasno razkrili, je postala prva digitalna valuta, ki za svoj nastanek potrebuje načela kriptografije. Sam Bitcoin je tako nastal na temeljih »peer-to-peer« elektronskega sistema denarja, ki izloči potrebo po posredniku. Samo ustvarjanje in transakcije Bitcoina potekajo po odprtokodnem kriptografskem protokolu, kjer je vsak kovanec razdeljen na osem decimalnih mest. Bitcoin je tako nastal na podlagi podatkovnih blokov (tehnologija »blockchain«) in je vnaprej omejen s številom kovancev, ki bodo nastali, saj je to zapisano v sami tehnologiji in tega ni mogoče spreminjati.

Od začetnih dvornov, da je Bitcoin končno prva prava valuta, ki vrača moč denarja ljudem nazaj v njihove roke pa vse do danes, je Bitcoin prehodil trnovo, a izjemno uspešno zgodbo. Pa tem, ko je bilo mogoče še februarja leta 2013 Bitcoin kupiti za vsega 20 dolarjev (na samem nastanku celo za par centov!), se danes njegova cena giblje blizu 2500 dolarjev, kar je precej zajeten donos. Ne le zaradi izjemnega donosa (ki je, mimogrede, neobdavčen!), predvsem zaradi uporabnosti in hitrega širjenja informacij je do danes Bitcoin, s preostalimi kriptovalutami, povzročil veliko zanimanje javnosti in strokovnjakov za to temo. Določene države počasi priznavajo Bitcoin

kot plačilno sredstvo, nekatere banke in večja podjetja so aktivno vstopile na trg kriptovalut s svojimi valutami, centralne banke pa vneto razmišljajo o tem, kako izkoristiti potencialne tehnologije, ki jih premore svet kriptovalut. Ne nazadnje se je Bitcoin prav tako že marsikje prebil tudi do statusa plačilnega sredstva, kar pomeni, da z njim lahko kupite že skoraj vse: od avtomobila, tehničnih aparatov pa vse do knjig ter goriva in energije.

Ali je cena Bitcoina danes, po lakšni rasti, mogoče že previsoka, je že v balonu? Ali trg kriptovalut še naprej ponuja priložnosti za zaslužek? Kaj pa varnost vložnega denarja? In davki? Pojdimo lepo po vrsti.

Kaj je kriptovaluta?

Kriptovaluta je digitalni denar, ki želi prevzeti podobne lastnosti, kot jih premorejo danes bankovci in kovanci oziroma današnji denar, z dvema zelo pomembnima razlikama. Vse kriptovalute so namreč decentralizirane (papirne valute kontrolirajo in regulirajo centralne banke, kriptovalut ne) in omejene (število izdelanih kovancev je vnaprej znano, ne kot pri našem denarju, ki ga uporabljamo). Da je kriptovaluta lahko decentralizirana, je vseeno nadzorovana z uporabo tehnologije »blockchain« – to je uporabna tehnologija veriženja podatkovnih blokov, ki že danes služi in bo služila kot tehnologija prihodnosti za

več drugih sistemov, finančnih transakcij ipd. Algoritmi Bitcoin in drugim kriptovalutam namreč zagotavljajo, da jih ni možno ponarediti, da nihče ne more »dodatno tiskati denarja«, da ni v lasti bank, ampak je shranjen v računalniških in spletnih denarnicah ter ga lahko uporabniki med seboj svobodno izmenjujejo in zamenjujejo za dobrine.

Tako opevana »blockchain« tehnologija je v svojem bistvu digitalno knjigovodstvo in se lahko kot lakšna uporabljata tudi pri volitvah, referendumih, anketah, pobiranju davkov, najemnin, sprejemanju zakonov, trgovanju s finančnimi instrumenti itn. Veriga podatkovnih blokov se je začela s samim Bitcoinom, a je to danes tehnologija, ki je že začela preraščati okvire goli kriptovalute, ki je v bistvu lahko samo ena aplikacija tovrstne verige. To je lepo dokazal Ethereum, ki je svojo inovacijo podatkovnih blokov razširil na povsem novo raven – Ethereum je namreč enotna platforma z lastnim programskim jezikom, kjer lahko vsakdo napiše svojo aplikacijo z želenimi lastnostmi. Z vključitvijo pametnih pogodb in par novosti tako danes marsikateri poznavalec sveta kriptovalut Ethereum ocenjuje kot potencialno še bolj zanimivega, kot je Bitcoin, na dolgi rok. Ali bo to res nova velika stvar po internetu, bo pokazal čas.

Ali so kriptovalute v balonu?

Velik del javnosti se trenutno ukvarja z vprašanjem, ali so kriptovalute porasle preveč v prekratnem času – so torej v cenovnem balonu – ali je pred kriptovalutami še svetla prihodnost in so trenutne cene povsem realne.

Najprej si oglejmo nekaj donosov nekaterih kriptovalut v zadnjem letu dni:

Kriptovaluta	Donos in letu dni
	(od 25. 6. 2016 do 25. 6. 2017)
Bitcoin	295 %
Ethereum	2074 %
Ripple	4566 %
Litecoin	954 %
Ethereum Classic	2823 %
Dash	2441 %

Z vidika enoletnih donosov in pogledov na grafe gibanja večine kriptovalut

(oblika hokejske palice) lahko sklepamo, da je trg v balonu in v eksponentni rasti. Grafični vzorec hkrati z obnašanjem laičnih vlagateljev in javnosti dokazuje in potrjuje podobnost tega cenovnega balona s preteklimi cenovnimi baloni v zgodovini (na trgu delnic, nepremičnin, zlata, tulipanovih žebulic itn.) Ali je to že zadnji stadij balona ali se bodo cene še povzpele? Nekateri strokovnjaki menijo, da bo pred dokončnim pokom balona na trgu prišlo do manjše za Bitcoinom, Eltheriumom itn., preden bo dokončno počilo v ceni in se bodo omenjene vrednosti precej znižale. Kratkoročno gledano je težko napovedovati, a trenutni nivoji investitorjem močno signalizirajo, da bi bilo boljše počakati na cenejše nakupe, ki vsekakor bodo prišli, če se bo trg zdravo konsolidiral in prilagodil na vzdržnejšo dolgoročno rast.

Je Bitcoin res že prevelik?

Če želimo dobiti optimalno objektivno sliko, moramo pregledati tržne kapitalizacije trgov, kjer ugotovimo, koliko denarja se je že steklo na trg kriptovalut in poskrbelo za vzpon cen v preteklih mesecih. Konec junija 2017 je bila tržna kapitalizacija Bitcoina velika 40 milijard dolarjev, Etheruma 25 milijard dolarjev, Ripplea pa 11 milijard dolarjev. Skupna tržna kapitalizacija vseh kriptovalut pa je znašala okroglih 100 milijard dolarjev. Je to veliko? Najvrednejše podjetje na svetu je trenutno Apple, ki premore kar 800-milijardno tržno kapitalizacijo in bi torej z eno osmino svoje kapitalizacije lahko »pojedel« celoten trg kriptovalut. Iz te perspektive postane Bitcoin majhen. Še posebej, če vemo, da je premoženje Billa Gatesa trenutno vredno več kot je celotna tržna kapitalizacija Bitcoina. Tudi primerjava z zlatom je tukaj povsem na mestu, saj marsikateri analitiki in strokovnjaki Bitcoin imenujejo tudi »novo zlato«. Trg zlata je danes kar 200-krat večji od tržne kapitalizacije Bitcoina.

Je lahko iz te perspektive prihodnost za kriptovalute še zelo svetla? Če pozna mo trenutno monetarno politiko na svetu (negativne obrestne mere) v povezavi z ukinjanjem gotovine, kjer bi rada »elita« pridobila nadzor nad prebivalstvom, nam mora biti jasno, da kriptovalute ne bodo

ostale muha enodnevnic. A to ne pomeni, da ne moremo računati na večje cenovne pretrese v ceni kriptovalut, gledano kratkoročno, zaradi cenovnega balona. Dolgoročna perspektiva vsekakor ostaja, a žal z vsemi pastmi in nednostmi.

Razpršitev tveganja

Vlagatelji, ki so na trg kriptovalut vložili svoja sredstva v preteklosti, si morajo danes zastaviti zelo pomembno vprašanje: Ali je čas za unovčitev dobičkov? Odgovor je zelo pritrillen. Vsekakor je trenutno primeren čas, da se dobički iz vzpona cen kriptovalut razpršijo med preostale naložbene sektorje (delnice, zlato, nepremičnine – kombinacija z zavarovanji dobičkov in zaščito pred upadom glavnice), kjer se poskrbi za dodatno varnost, ki je za trg kriptovalut ne more zagotavljati. Prav tako je psihološko zelo pomembno, da se dobički pravi čas pravilno zavarujejo in se predvsem ohrani premoženje, ki je bilo pridobljeno v tako kratkem času. Razpršitev vedno zmanjša tveganja.

Vlagatelji, ki se na trg kriptovalut podajajo šele danes, pa morajo biti pozorni na cenovna nihanja in na trg razpršiti sprva precej majhen delček svojega premoženja. Ob vlaganju na trg kriptovalut je namreč res potrebno »opraviiti domačo nalogo« ter skrbno izbrati menjalnice kriptovalut (primer Bitstamp) in predvsem borzo, kjer se trguje in kupuje preostale kriptovalute. Seveda ni odveč, če dobro poskrbite tudi za elektronske denarice oziroma poznate način, kako vaše kriptovalute varno hraniti »na hladnem«, da so zaščitene pred kraji in zlorabami. Na samem trgu velja kar nekaj povsem drugačnih pravil, ki jih je dobro osvojiti ali pa si nujno poiskati strokovno pomoč.

Zavedati se namreč moramo, da je trg kriptovalut veliko bolj tvegano področje (tudi zaradi velikega števila prevar in piramidnih shem) in v primerjavi s preostalimi trgi tudi precej manj kontroliran in za zdaj podvržen tudi večji možnosli zlorab ter kraj premoženja. Profesionalen pristop tukaj zagotavlja lepe priložnosti, površno investiranje pa lahko prinese velike težave!

MATJAŽ ŠTAMULAK, INVESTICIJSKI IN FINANČNI SVETOVALEC, WWW.CRESUS.SI